

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.02.2019, sp. zn. 8 Tdo 142/2019, ECLI:CZ:NS:2019:8.TDO.142.2019.1

Číslo: 32/2019

Právní věta: Obviněný, který nemá obhájce, chce-li podat dovolání (§ 265d odst. 2 tr. ř.), musí si jej sám včas zajistit a v případě, že nemá dostatek prostředků, urychleně požádat soud o přiznání nároku na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu (§ 33 odst. 2 tr. ř., viz rozhodnutí č. 50/2007 Sb. rozh. tr.). Takový postup je odůvodněný zejména v případech uplynutí části dovolací lhůty (§ 265e odst. 1 tr. ř.), neboť i když je soud povinen obhájce neprodleně ustanovit (§ 33 odst. 4 tr. ř.), nelze pominout určitý časový prostor nutný pro posouzení podkladů pro rozhodnutí podle § 33 odst. 2 tr. ř. Pokud obviněný takto nepostupuje, vystavuje se riziku, že obhájce nepodá dovolání včas. Je-li v takovém případě dovolání podáno opožděně [§ 265i odst. 1 písm. c) tr. ř.], nelze tento důsledek přičítat na vrub státní moci, jestliže soud postupoval v souladu s § 33 odst. 4 tr. ř.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.02.2019

Spisová značka: 8 Tdo 142/2019

Číslo rozhodnutí: 32

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Obhájce, Řízení o dovolání

Předpisy: 4 tr. ř.

§ 265d odst. 2 tr. ř.

§ 265i odst. 1 písm. c) tr. ř.

§ 33 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného P. P. proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 5. 6. 2018, sp. zn. 8 To 141/2018, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 9 T 125/2017.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 22. 2. 2018, sp. zn. 9 T 125/2017, byl obviněný P. P. uznán vinným přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, kterého se dopustil tím, že dne 18. 8. 2017 v době kolem 19:00 hodin v XY v obchodním domě Globus si v převlékací kabině uložil do batohu věci v rozsudku popsané, a s tak ukrytým zbožím prošel bez zaplacení prostorem

pokladen, kde byl zadržen ostrahou, čímž společnosti Globus Česká republika, k. s., způsobil škodu v celkové výši 5 186,70 Kč. Odsouzen byl podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání čtyř měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání osmnácti měsíců.

2. Krajský soud v Brně jako soud odvolací rozsudkem ze dne 5. 6. 2018, sp. zn. 8 To 141/2018, v bodě I. z podnětu odvolání státního zástupce podaného v neprospěch obviněného proti výroku o trestu podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o trestu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. znovu rozhodl tak, že obviněného odsoudil podle § 205 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání čtyř měsíců, jehož výkon mu podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložil na zkušební dobu v trvání osmnácti měsíců. Podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku obviněnému uložil peněžitý trest ve výměře dvaceti denních sazeb po 1 000 Kč, celkem tedy ve výši 20 000 Kč. Podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku mu pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, uložil náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou měsíců. V bodě II. odvolání obviněného podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

II.

Dovolání

3. Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím obhájce JUDr. M. K. podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. dovolání. Důvody, o něž je opřel, spatřoval v nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení, za něž považoval porušení pravidel spravedlivého procesu, neboť nebyl na jeho osobu a zdravotní stav vypracován znalecký posudek, a tedy nebyla jednoznačně prokázána jeho příčetnost v době spáchání činu ve smyslu § 26 tr. zákoníku. Proto nemohlo být najisto postaveno, zda jednal úmyslně podle § 15 tr. zákoníku, jak skutková podstata § 205 odst. 1 tr. zákoníku vyžaduje. Jediným důkazem, z něhož soud dovodil závěr o jeho příčetnosti, byla jen výpověď pracovníka ostrahy prodejny Globus, osoby zjevně podjaté. V závěru obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek i rozhodnutí mu předcházející zrušil a zprostil ho obžaloby, případně věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

III.

Přípustnost dovolání

4. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve posuzoval, zda byly splněny formální podmínky zákonem stanovené pro podání dovolání, a shledal, že v projednávané věci je dovolání přípustné podle § 265a odst. 1 písm. a), h) tr. ř. a bylo podáno osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.

IV.

Důvodnost dovolání

5. Ve vztahu ke včasnosti dovolání však dospěl k závěru, že nebyla splněna hlediska stanovená v § 265e odst. 1, 2, 3 tr. ř., podle něhož se dovolání podává u soudu, který rozhodl ve věci v prvním stupni, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. Pokud se rozhodnutí doručuje jak obviněnému, tak i jeho obhájci, běží lhůta od toho doručení, které bylo provedeno nejpozději. Lhůta k podání dovolání je zachována také tehdy, je-li dovolání podáno ve lhůtě u Nejvyššího soudu nebo u soudu, který rozhodl ve věci ve druhém stupni, anebo je-li podání, jehož obsahem je dovolání, dáno ve lhůtě na poštu a adresováno soudu, u něhož má být podáno, nebo který má ve věci rozhodnout. Nebyl-li obviněný při veřejném zasedání před odvolacím soudem zastoupen obhájcem, je určující pro běh dovolací lhůty ve smyslu citovaného ustanovení doručení rozhodnutí soudu druhého stupně obviněnému.

6. Podle § 60 odst. 2 tr. ř. lhůta stanovená podle týdnů, měsíců nebo let končí uplynutím toho dne,

který svým jménem nebo číselným označením odpovídá dni, kdy se stala událost určující počátek lhůty. Podle § 60 odst. 4 písm. a) tr. ř. je lhůta zachována též tehdy, jestliže podání bylo ve lhůtě podáno jako poštovní zásilka adresovaná soudu, u něhož má být podáno, nebo který má ve věci rozhodnout.

7. Podle § 59 odst. 1 věta druhá tr. ř. lze podání učinit písemně, ústně do protokolu, v elektronické podobě podepsané elektronicky podle zvláštních předpisů, telegraficky, telefaxem nebo dálkopisem. I když je zřejmé, že uvedené ustanovení výslovně neuvádí možnost učinit podání prostřednictvím datové schránky, lze takovou možnost dovodit z ustanovení § 62 odst. 1 věta první tr. ř., v němž pro doručování v úkonech trestního řízení stanoví, že nebyla-li písemnost doručena při úkonu trestního řízení, doručuje ji orgán činný v trestním řízení do datové schránky. Tato forma doručování plyne ze zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (dále jen „zákon č. 300/2008 Sb.“). Podle § 18 odst. 1 tohoto zákona fyzická osoba, podnikající fyzická osoba a právnická osoba může provádět úkon vůči orgánu veřejné moci, má-li zpřístupněnu svou datovou schránku a umožňuje-li to povaha tohoto úkonu, prostřednictvím datové schránky. V souladu s § 18 odst. 2 zák. č. 300/2008 Sb. má takový úkon stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, ledaže jiný právní předpis nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob [srov. stanovisko pléna Nejvyššího soudu ze dne 5. 1. 2017, [Plsn 1/2015](#) (uveřejněné pod číslem 1/2017 Sb. rozh. tr.)].

8. V projednávané věci Nejvyšší soud z obsahu předloženého trestního spisu Městského soudu v Brně sp. zn. 9 T 125/2017 zjistil, že obviněný P. P. v řízení před soudem druhého stupně nebyl zastoupen obhájcem. Opis napadeného rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 5. 6. 2018, sp. zn. 8 To 141/2018 (včetně úředního překladu do ruského jazyka), byl doručován z osob uvedených v § 265e odst. 2 tr. ř. toliko obviněnému, jemuž byl doručen dne 19. 7. 2018. Dvouměsíční lhůta k podání dovolání podle § 245e tr. ř. obviněnému uplynula dne 19. 9. 2018.

9. Z obsahu spisu se dále podává, že obviněný dne 30. 8. 2018, tzn. ještě v době probíhající lhůty pro podání dovolání, požádal soud prvního stupně o bezplatné právní zastoupení pro podání dovolání v posuzované trestní věci. Městský soud v Brně o této jeho žádosti rozhodl usnesením ze dne 12. 9. 2018, sp. zn. 9 T 125/2017, jímž žádosti obviněného vyhověl a podle § 33 odst. 2 tr. ř. mu v této trestní věci přiznal nárok na bezplatnou obhajobu. Následujícího dne 13. 9. 2018 rozhodl o ustanovení obhájce, pro podání dovolání JUDr. M. K. s ohledem na důvody podle § 265d odst. 2 tr. ř. a tato rozhodnutí prostřednictvím datové schránky dne 13. 9. 2018 zaslal obhájci JUDr. M. K.

10. Podle potvrzení o dodání a doručení do datové schránky JUDr. M. K., jak usnesení o bezplatné obhajobě, tak i ustanovení obhájce bylo do datové schránky doručeno dne 13. 9. 2018. Oprávněná osoba se však do této datové schránky přihlásila až po čtyřech dnech, a to 17. 9. 2018. Dne 17. 9. 2018 jmenovaný obhájce zmocnil K. K. k nahlédnutí do spisu sp. zn. 9 T 125/2017, což se podle úředního záznamu ze dne 18. 9. 2018 stalo. Dne 20. 9. 2018 JUDr. M. K. zaslal Městskému soudu v Brně žádost o zproštění povinnosti obhajování, protože mu nebylo doručeno rozhodnutí, proti němuž má dovolání směřovat, a lhůta k jeho přípravě je příliš krátká na to, aby se své povinnosti mohl řádně a v souladu s povinnostmi advokáta zhostit, mimo jiné i pro své cesty mimo B., a že klienta nemohl zastihnout. Soud toto sdělení obdržel dne 20. 9. 2018 a dne 21. 9. 2018 odeslal opis rozsudku soudu druhého stupně do datové schránky tohoto obhájce, kde se oprávněná osoba přihlásila až dne 1. 10. 2018. Dne 19. 10. 2018 obhájce JUDr. M. K. udělil substituční plnou moc Mgr. V. H., která téhož dne nahlédla do procesního spisu v této trestní věci. Dne 23. 10. 2018 obhájce sepsal opětovnou žádost o zproštění obhajoby, kterou soudu prvního stupně zaslal a v níž poukázal na to, že neshledal ve věci žádné důvody dovolání, které by zřejmě bylo jako nedůvodné odmítnuto, a usoudil, že s ohledem na současnou majetkovou situaci obviněného není v jeho zájmu podávat dovolání. Protože soud na tyto žádosti nereagoval (nevyhověl jim), obhájce dne 20. 11. 2018 sepsal za obviněného dovolání, které odeslal a dodal do datové schránky Městského soudu v Brně dne 21. 11. 2018 v 8:54 hod.

11. Z obsahu spisového materiálu se nepodává, že by obviněný či jeho obhájce učinili jiné (dřívější) podání dovolání, než je to, které je ve spisu založeno na č. l. 253.

12. Z hlediska výše uvedených zásad platných pro doručování rozhodnutí soudu druhého stupně a pravidel pro běh lhůty pro podání dovolání ve smyslu § 265e odst. 1, 2 tr. ř. ve spojení s § 60 odst. 2 tr. ř. Nejvyšší soud shledal, že jediným, a tudíž i pozdějším doručením rozhodnutí soudu druhého stupně je podle dokladu na č. l. 197 verte doručení obviněnému ze dne 19. 7. 2018. Od tohoto data plynula lhůta dvou měsíců stanovená v § 265e odst. 1 tr. ř., která uplynula ve středu 19. 9. 2018. Obviněný v ní žádné dovolání nepodal, a to případně ani tzv. bianko dovolání [viz náleží Ústavního soudu ze dne 7. 3. 2006, sp. zn. [II. ÚS 473/05](#) (N 49/40 SbNU 439), příp. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 5. 2008, sp. zn. [8 Tdo 553/2008](#) (publikované pod č. 21/2009 Sb. rozh. tr.)]. Uvedeným způsobem obviněný nepostupoval a možnost dosáhnout projednání dovolání Nejvyšším soudem nezajistil ani obhájce JUDr. M. K., jenž byl obviněnému soudem ještě v době probíhající zákonné lhůty dne 13. 9. 2018 ustanoven, který se do datové schránky přihlásil až dne 17. 9. 2018, tedy o 4 dny později, přesto stále ještě ve lhůtě pro podání dovolání, a měl tedy možnost dovolání za obviněného včas podat. To však neučinil, toliko konal úkony, jež jsou výše podle obsahu spisu v bodě 10. rozvedeny, jimiž se snažil vyhnout podání dovolání. Dovolání za obviněného obhájce podal až 21. 11. 2018, tedy opožděně.

13. Na závěru, že jde o dovolání opožděné, nemohou nic změnit ani okolnosti, které s podáním opožděného dovolání souvisely. Jen pro úplnost je možné konstatovat, že podání dovolání prostřednictvím obhájce je zákonnou podmínkou podle § 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř. Pro takový případ platí, že když obviněný, který chce podat dovolání, obhájce nemá, protože ho v původním řízení neměl, musí si ho za účelem dovolání zvolit. Nemá-li obviněný dostatek prostředků na náhradu odměny obhájce a nákladů své obhajoby, může požádat, aby mu byl přiznán nárok na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu, a o ustanovení obhájce požádat podle § 33 odst. 2, 4 tr. ř. [srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2006, sp. zn. [11 Tdo 1340/2006](#) (uveřejněné pod č. 50/2007 Sb. rozh. tr.)]. Vyplývá-li ze shromážděných důkazů, že obviněný nemá dostatek prostředků na náhradu nákladů obhajoby, může, je-li toho třeba k ochraně práv obviněného, rozhodnout předseda senátu soudu prvního stupně o nároku obviněného na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu i bez jeho návrhu (viz § 33 odst. 2 věta druhá tr. ř.). Z hlediska běhu dovolací lhůty pro podání dovolání je v takovém případě bez významu, zda a kdy byl doručen opis rozhodnutí takto ustanovenému obhájci [srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2012, sp. zn. [6 Tdo 251/2012](#) (uveřejněné pod č. 10/2013 Sb. rozh. tr.)], protože lhůta pro podání dovolání i v tomto případě běží od doby, kdy bylo rozhodnutí soudu druhého stupně doručeno obviněnému, jenž obhájce neměl.

14. Pokud je obviněnému ustanoven obhájce postupem podle § 33 odst. 4 tr. ř., je takto ustanovený obhájce povinen plnit povinnosti vyplývající z § 16 odst. 1, 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, podle něhož je advokát povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny. Pokyny klienta však není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem; o tom je advokát povinen klienta přiměřeně poučit. Při výkonu advokacie je advokát povinen jednat čestně a svědomitě; je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné.

15. V posuzované věci je však zřejmé, že obhájce obviněného uvedené povinnosti neplnil (viz bod 10.), a místo toho, aby dovolání v době, která mu od doručení ustanovení zbývala, dovolání podal, činil návrhy soudům s požadavkem na své zproštění, případně polemizoval se vhodností a důvodností podání dovolání.

16. Rovněž je třeba poznamenat, že i když obviněný žádal o bezplatnou obhajobu ve smyslu § 33

odst. 2 tr. ř., měl dbát na řádné uplatnění svého práva podat dovolání tím, že si obhájce mohl zvolit, a tento zvolený obhájce by byl v případě přiznání bezplatné obhajoby hrazen z prostředků státu. To však obviněný neučinil a spoléhal na rozhodnutí soudu nejen o bezplatné obhajobě, ale i o tom, že mu bude obhájce ustanoven. Jistý časový odstup soudu, který je vázán nutností požadavek obviněného ověřit a zajistit k tomu případné kroky i v rámci soudní administrativy (viz shromáždění důkazů o tom, že obviněný nemá dostatek prostředků na náhradu nákladů obhajoby), v takovém případě nelze přičítat na vrub státní moci. Lze jen v přezkoumávané věci dodat, že soud prvního stupně zmíněné rozhodnutí učinil dne 12. 9. 2018, což je v souladu s tím, že takové rozhodnutí musí učinit neprodleně (§ 33 odst. 4 tr. ř.), neboť reagoval na žádost obviněného, kterou obdržel dne 30. 8. 2018.

17. Na základě všech těchto zjištěných skutečností Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání, jež obviněný prostřednictvím obhájce JUDr. M. K. podal soudu prvního stupně až dne 21. 11. 2018, je podáno opožděně, protože lhůta k jeho podání skončila dne 19. 9. 2018.

18. Nejvyšší soud z těchto důvodů (§ 265i odst. 2 tr. ř.) dovolání obviněného P. P. podle § 265i odst. 1 písm. c) tr. ř. jako opožděné odmítl, aniž byl povinen přezkoumávat věcnou správnost napadených rozhodnutí.